pzazz

Up your ass

NONA DEMEY
GALLAGHER & LIESELOT
SIDDIKI / CAMPO

Bongi in Wonderland

Ans Van Gasse
Gezien op 08 november 2023

Campo Nieuwpoort, Gent

Soms komen tekst en enscenering zo mooi samen dat het lijkt alsof alles door één überbrein is gemaakt. ‘Up Your Ass’ van het regisseursduo Nona Demey Gallagher en Lieselot Siddiki bereikt die kwaliteit vlot, al waren deze makers niet eens geboren toen deze tekst uit de tikmachine van Valerie Solanas rolde.

11 NOVEMBER 2023

Het toneelstuk ‘Up your ass’ dateert uit 1965. Het werd jarenlang verloren gewaand, tot het in 2000 opdook tussen oude spullen van Andy Warhol. Het werd toen meteen precies één keer opgevoerd in San Francisco – als een satrische musical. Dat past ook wel bij deze radicaal feministische tekst vol humor, vetzakkerij en pleidooien waarbij je het niet kan laten om goedkeurend te knikken. Een tekst uit de jaren zestig die vraagt wanneer er een vrouwelijke president komt in de VS, en daarmee bewijst dat we er sindsdien niet op vooruit gingen. Dat werk van de omstreden sixties kunstenaar Valerie Solanas zetten Lieselot Siddiki en Nona Demey Gallagher kleurrijk op scène.

Centraal in het verhaal staat de grofgebekte Bongi Perez, die zichzelf een *butch queer* noemt, een lesbische vrouw die zich als masculien voordoet. Een hele uitdaging voor Sophia Bauer. Spitante beledigingen en mijmeringen over het patriarchaat moet ze maar uitspuwen alsof ze nooit anders deed. Bongi dwaalt door de straten van New York in de sixties en ontmoet er een hele stoet kleurrijke personages, afwisselend gespeeld door Lucie Plasschaert, Bavo Buys en Lucas Van der Vegt. Dat gaat alle kanten op, maar de interacties zeggen steeds weer iets over de staat van de maatschappij. Mannen die dolgraag seks met haar willen, maar haar uitmaken voor slet wanneer ze weigert. Drag queens die in discussie gaan over authenticiteit en elkaar ‘so Judith Butler’ noemen. Vrouwen die andere vrouwen verwerpen omdat je vooral mannen moet volgen om het te maken in deze wereld.

Door het verhaal op te zetten als een soort ‘Alice in Wonderland’ lijkt het alsof alleen Bongi ze nog helemaal op een rijtje heeft in deze wereld die steeds verder uit zijn voegen barst. Ze laat zich meevoeren door verschillende ontmoetingen, maar blijft steevast de grove cynicus die elke interactie doorprikt met een tegendraads, maar zinnig antwoord. Tijdens een discussie over genderbinariteit verdedigt mannetjesputter Russel, griezelig geloofwaardig gebracht door Van der Vegt, binariteit omdat het al eeuwen bestaat. Waarop Bongi sterk reageert: net als ziekte.

Die zin komt trouwens uit Solanas’ ‘SCUM Manifesto’. SCUM als in ‘Society for CUtting up Men’. In dat manifest pleitte ze voor een utopische samenleving zonder mannen. Haar utopie zou uiteindelijk zelfs ziekte en dood overwinnen. Het is een vaak een grappige maar cynische kijk op de maatschappij, net als ‘Up Your Ass’. In verschillende scènes van deze ‘Up Your Ass’ herkende ik tekst uit SCUM Manifesto. Enkele recentere referenties deden me vermoeden dat Gallagher en Siddiki ook extra materiaal verwerkten. Andrea Dworkin komt bijvoorbeeld even haar anti-pornofilosofie uitleggen. Die scène balanceert op de grens tussen gemeend en grotesk. Een dubbeltje op zijn kant. Sommige passages worden door zo’n toevoegingen pittiger, zoals de opmerking over ziekte. Andere passages echter verzanden door de essayistische taal in een preek.

Deze ‘Up Your Ass’ toont de samenleving zo als een koortsdroom die zichzelf voorbij raast

De sterkste scènes zijn dan ook de meest theatrale. Daar valt de sterkte van de cast op. In een ervan speelt Bavo Buys bijvoorbeeld een huisvrouw die een klasje ‘creative homemaking’ begeleidt. Lucie Plasschaert is als Ginger aandoenlijk op zoek naar een drol, om aan de mannen om haar heen te kunnen tonen hoe goed ze is ‘at eating shit’.

De wonderlijkste momenten zijn die met de meeste verbeelding. Zo zorgde elektroduo Nid & Sancy voor een techno-achtige soundtrack die scènes kracht bij zet, een trippy kwaliteit geeft en de verbinding maakt tussen de opeenvolging van werelden en interacties in Solanas’ tekst. Siddiki en Gallagher voeren die muziek uit op een kolderiek-absurde manier. Ze doopten zich voor de gelegenheid om tot ‘Jailbait’ en staan zo in clowneske kostuums bovenop een stelling aan knopjes te prutsen. Decor en kostuums baden in felle kleuren en lichten, in vormen en patronen die verwijzen naar de sixties. Ze benadrukken vooral hoe nep alles is. Hoge pruiken, een struik op wielen: dat soort dingen. Deze ‘Up Your Ass’ toont de samenleving zo als een koortsdroom die zichzelf voorbij raast. Bongi in een wonderland dat ze niet klein krijgt. Karen Solanas, een nog levend nichtje van de schrijfster, was aanwezig op de première en noemde de voorstelling dan ook ‘the most creative interpretation of my auntie’s work’.

Solanas was overigens de vrouw die Warhol neerschoot. Nadat ze hem het script van ‘Up Your Ass’ gaf, verbrak hij het contact. Hij beweerde een paar jaar later dat hij het manuscript was kwijtgeraakt. Ik eindig mijn tekst op die noot, omdat het me droef stemt dat het eerste wat je doorgaans over Solanas leest net die aanslag is. Nochtans was ze een diep getroebleerde en kwetsbare vrouw die, zo bewijst ‘Up Your Ass’, wel wat te zeggen had. Ook in deze ‘Up Your Ass’ kozen de makers er jammer genoeg voor om Warhol toe te laten op de scène, al is dat duidelijk bedoeld om met hem te spotten. Voor een voorstelling die zo op zichzelf staat, zo radicaal de verbeelding durft opzoeken, is het jammer dat zelfs zestig jaar later de schaduw van een man erover valt.